

LIBRIS | We know books
Mihail Gr. Romășcanu

Monedele Regelui Carol I

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2023

Cuprins

Introducere	9
Legea Monetară din 1867	23
Descrierea monedelor Regelui Carol I	49
Planșa I	51
Planșa II	55
Planșa III	60
Planșa IV	63
Planșa V	67
Planșa VI	72
Planșa VII	76
Planșa VIII	80
Planșa IX	84
Planșa X	87
Planșa XI	92
Planșe	97

LEGEA MONETARĂ DIN 1867

Tratatul încheiat la Paris în 1856 marchează începutul unei noi și mari epoci după veacuri de suferință îndurată de neamul românesc.

Articolul 22 al Tratatului prevede: „Principatele Valahiei și Moldovei vor continua a se bucura, sub suzeranitatea Porții și sub garanția puterilor contractante, de privilegiul și imunitățile pe cari ele le posedă. Nici o protecțiune exclusivă nu se va exercita asupra lor de către una din puterile garante. Nu va exista nici un drept de ingerință în afacerile lor interioare”. Iar art. 23 al. 1 continuă: „Sublima Poartă se angajează a conserva ziselor Principate o administrație independentă și națională, precum și deplina libertate de cult, de legislațiune, de comerț și de navigațiune”.

Doi ani mai târziu, în 1858, Convenția de la Paris precizează și mai bine caracterul legislației Principatelor în art. 34: „Sunt privite ca legi de interes general toate acelea cari au de obiect unitatea legislațiunii, înființarea, menținerea și îmbunătățirea unirei vămilelor, a poștelor, a

telegrafului, fixarea valorii monetare și deosebitele materii de folos public comune ambelor Principate”.

Cum vedem din textele articolelor citate, prin Tratatul și Convenția de la Paris li se recunoaște Principatelor dreptul istoric niciodată contestat să bată monede naționale.

Dacă piedicile puse de Turcia au zădărnicit încercările domnitorului Cuza de a bate o monedă proprie, lucrurile s-au petrecut altfel sub glorioasa domnie a marelui Carol I.

După ce principele Carol Ludwig de Hohenzollern-Sigmaringen, al doilea fiu al principelui Anton de Hohenzollern-Sigmaringen, a fost proclamat domnitor al Principatelor Unite prin plebiscitul din 8 aprilie 1866 și imediat după sancționarea Constituției din 30 iunie ale aceluiași an, rezolvarea problemei monetare a fost îmbrățișată cu mult interes, formând un punct esențial al convenției de recunoaștere a noului domn român, convenție ce urma să se încheie cu Turcia.

Fostul bei de Samos, Ion Ghica, prieten cu Ali-Pașa, trimis de domnitorul Carol la Constantinopol la 4/16 iunie 1866 ca să trateze cu Turcia recunoașterea, se înapoiază la 3/15 iulie, aducând proiectul de convenție pe baza căruia Poarta înțelegea să angajeze discuții¹.

---

¹ *Memoriile Regelui Carol I al României*, pag. 66 și 81. Vol. I. Edit. „Universul”.

În art. 12 al acestui proiect, chestiunea monetară era astfel privită: „Ca și în trecut, Principatele Unite nu vor conferi decorațiuni și nu vor bate monedă”¹. Consiliul de miniștri, întrunit la 5/17 iulie ca să examineze proiectul Porții Otomane, constată că „nu există nici un tratat, pe care s-ar putea sprijini acest articol, și România a considerat totdeauna aceste chestiuni ca fiind curat de ordin interior. Dacă însă Turcia le consideră ca chestiuni exterioare, atunci e dator să se pună în înțelegere cu puterile garante”². În cea mai mare parte proiectul turcesc fiind găsit neadmisibil și „chiar ofensator ca formă”³, Consiliul de miniștri l-a respins în unanimitate, hotărând să redacteze un contraproiect⁴. În contraproiectul Guvernului român, articolul 12 a fost suprimat.

După refuzul Guvernului român, Turcia prezintă la 27 august (8 septembrie) 1866 proiectul convenției de recunoaștere într-o nouă redactare. Deși noul proiect încuviințează prin art. 7 dreptul Principatelor de a bate monede proprii, impune obligația ca ele să poarte un semn particular al Guvernului turc⁵. Consiliul de miniștri respinge și această nouă propunere, cu toate că însemna față de prima un pas

---

¹ *Ibid.*, pag. 86.

² *Ibid.*, pag. 83.

³ *Ibid.*, pag. 82.

⁴ *Ibid.*, pag. 81.

⁵ *Ibid.*, pag. 33. Vol. II.

destul de înaintat, deoarece nu satisfăcea aspirațiile către deplina independență politică a Statului român. Totodată, hotărăște trimiterea la Constantinopol a lui D. Sturdza și G. Știrbei pentru continuarea negocierilor¹.

Cei doi miniștri români trimiși la Constantinopol, deși au fost sprijiniți cu multă căldură de către reprezentanții Franței, Rusiei și Angliei, totuși ei nu și-au putut ajunge scopul misiunii.

În cele din urmă, marchizul de Moustier propune ca în locul unei convenții pe articole să se adopte un schimb de scrisori între Guvernul român și cel turc, prin intermediul cărora să se poată ajunge mai ușor la rezultatul dorit. Tot el sugerează ideea ca domnitorul Carol să se prezinte sultanului la Constantinopol, pentru a primi firmanul de recunoaștere².

Propunerile marchizului de Moustier fiind acceptate, Guvernul turc își formulează pretențiile în scrisoarea din 18/30 octombrie adresată domnitorului Carol. În această scrisoare, Poarta își menține în privința baterii monedelor punctul de vedere comunicat Guvernului român prin ultimul proiect de convenție din 27 august (8 septembrie): „Majestatea Sa mai consimte și ca Principatele Unite să bată o monedă specială,

---

¹ *Memoriile Regelui Carol I al României*, pag. 34. Vol. II. Edit. „Universul”.

² *Ibid.*, pag. 38

sub rezerva ca această monedă să poarte semnul particular al guvernului imperial, semn al cărui fel va face obiectul unui aranjament special”¹. Parafrazând acest text, domnitorul Carol răspunde a doua zi: „M. S. I. a binevoit să aprecieze considerațiile cari făceau necesară crearea unei monede speciale pentru Principatele Unite, sub rezerva ca exercițiul acestui drept să fie regulat mai pe urmă, în amănuntele lui, cu Sublima Poartă”². Patru zile mai târziu, în firmanul de recunoaștere, Turcia nu renunță la modul său de a privi soluționarea problemei monetare a României: „Autorizația fiind dată din partea Noastră Principatelor-Unite de a avea o monedă specială, purtând un semn al guvernului Nostru, care va fi ulterior decis între noi, S. Poartă și Tine, se consideră această autorizație ca fără efect atâta vreme cât această decizie nu va fi luată”³.

După cum vedem, prin recunoașterea domnitorului Carol, Turcia nu dă o satisfacție deplină României, în privința baterii monedei.

Deosebit de important este faptul peste care nu putem trece că, cu ocazia călătoriei la Constantinopol a domnitorului Carol, Ali-Pașa îi face propunerea în ziua de 18/30 octombrie ca să i se trimită în fiecare an o patentă în alb,

---

¹ *Ibid.*, pag. 47.

² *Ibid.*, pag. 50.

³ C. I. Băicoianu - *l. c.*, pag. 270.

pe care să o completeze după cum va crede de cuviință, cu numele persoanelor decorate. Domnitorul refuzând propunerea, obține consimțământul marelui vizir ca să înființeze o medalie românească¹. Prințul G. Știrbei, rămas la Constantinopol pentru a aranja mai multe chestiuni în legătură directă cu recunoașterea, între care aceea monetară deținea locul de frunte, se înapoiază la 19 noiembrie (1 decembrie), aducând și o scrisoare a marelui vizir referitoare la problemele care au format obiectul discuțiilor². Prin această scrisoare, Turcia acceptă ca monedele de bilon românești să nu poarte nici un semn al Imperiului Otoman: „La condition mise dans ma lettre du 19 octobre à l'établissement de la monnaie d'or et d'argent est laissée à l'appréciation de Votre Altesse Sérénissime, qui choisira un des deux signes de l'Empire et voudra bien nous en donner au préalable le modele; le billon reste en dehors de cette condition et ne portera naturellement que le chiffre indiquant sa valeur”³.

---

¹ *Memoriile Regelui Carol I al României*, pag. 68. Vol. II. Edit. „Universul”. Până la obținerea consimțământului din partea Turciei ca să înființeze o medalie românească, Domnitorul Carol a bătut două medalii comemorative a suirii Sale pe tron. (N. G. Krupensky – *Medaliile române 1839-1895* – pag 19-22, Buc., 1895).

² *Ibid.*, pag. 13-14, Vol. III.

³ D. A. Sturdza — *Charles I-er Roi de Roumanie*, pag. 346. T. I. Buc 1899.

În urma acestui consimțământ din partea Porții Otomane, rezolvarea problemei monetare, deși nu satisfăcea în întregime prevederile precise ale al. 13 art. 93 din Constituția de la 30 iunie 1866, care așeza între drepturile constituționale ale Capului Statului și pe acela de a bate monedă, permitea totuși domnitorului Carol să bată monede de bilon, ocolind în acest chip imprimarea semnului turcesc.

În luna martie a anului 1867, neobositul luptător naționalist I. C. Brătianu, venind din nou la cârma țării ca ministru de interne (1 martie-29 iulie)¹, după o întrerupere de mai puțin de un an, întocmește și supune Corpurilor legiuitoare proiectul de lege „pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monetelor naționale”, deși ministru de finanțe era Alex. Văsescu.

Adunarea Deputaților și Senatul adoptând proiectul și „Caetul de însărcinări atingător de fabricațiunea monetei naționale de aramă”, în ședințele din 29 martie și 6 aprilie 1867, cu o majoritate de 68 voturi contra 6 și 31 voturi contra 6, România, după mai bine de trei veacuri, începe să bată monede naționale care aveau să curme circulația haotică de până atunci și să învioreze întreaga economie națională a țării.

---

¹De la 28 octombrie 1867 până la 29 aprilie 1868 a fost Ministru ad-interim la finanțe.

Cuprinsul legii monetare din 1867 (sanționată la 14/26 aprilie 1867), care a stat la baza sistemului nostru monetar până la 17/29 martie 1890, este următorul¹:

Art. I. - Se adoptă sistemul monetar zecimal metric astfel precum există în Franța, Italia, Belgia și Elveția. Cinci grame argint, din care 835 din 1.000 argint fin și 165 din 1.000 aliaj, compun unitatea monetară a României sub numire de *leu*.

Art. II. - Leul se împarte în una sută părți denumite *bani*.

Art. III. - Monedele române sunt:

a) În aur:

Piesa de 20 lei.

„ „ 10 „

„ „ 15 „

b) În argint:

Piesa de 2 lei

„ „ 1 leu.

„ „ ½ leu sau 50 bani.

c) În aramă:

Piesa de 10 bani.

„ „ 5 „

„ „ 2 „

„ „ 1 ban.

---

¹Monitorul jurnal oficial al României - 22 aprilie (4 mai) 1867, pag. 523. Tot aici se poate vedea „Tabela de transformare a leilor vechi și parale în lei noi și bani și vice-versa” și „Caetul de însărcinări atingător de fabricațiunea monetei naționale de aramă”.